

Tatabányai Árpád Gimnázium

Helyi tanterv

HT6-2020

Hat évfolyamos gimnázium

Magyar nyelv

MAGYAR NYELV

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

- A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az általános iskolai ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.
- Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.
- Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.
- A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.
- A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv tanításának is lehetősége és feladata.

7. évfolyam

Témakör	I. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	Órakeret
Törzsanyag	<p>Kommunikáció szóban és írásban</p> <p>Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő</p> <p>Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás</p> <p>Vita és érvelés</p> <p>Kommunikációs zavar</p> <p>A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai</p> <p>Reklám, hirdetés, apróhirdetés</p>	5
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése - A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése - A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben - A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása - A szövegértési készség fejlesztése - A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése - Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása - Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben - A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása - Az önálló véleményalkotás képességének fejlesztése - Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával - A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése - A kommunikációs zavar felismerése, javítása - Vita- és érvelési kultúra elsajátítása - A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása 		<p>tömegkommunikáció , kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd</p>

Témakör	II. Mondat a szövegben – az	Órakeret
---------	-----------------------------	----------

	egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	t
Törzsanyag	<p>A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása</p> <p>Az állítmány</p> <p>Az alany</p> <p>A tárgy</p> <p>Határozók</p> <p>Hely-, idő-, állapot- és módhatározó</p> <p>Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó</p> <p>A jelzők</p> <p>Minőség-, mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)</p> <p>A mellé- és alárendelő szószerkezet</p> <p>Az egyszerű mondat szerkezete</p> <p>Az egyszerű mondat helyesírása</p> <p>Szóképzés</p> <p>Alárendelő szóösszetételek</p> <p>Mellérendelő szóösszetételek</p>	15
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése - A nyelvi elemzőképesség fejlesztése - A nyelv változásainak megfigyelése - A helyesírási készség fejlesztése - A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben - Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése - Az egyszerű mondat központozása - Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai - A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése - A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, 		<p>egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend</p>

birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező] - A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata - A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása - A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete - Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása - Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata	
---	--

Témakör	III. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	Órakeret
Törzsanyag	A köznyelv és csoportnyelvek Nyelvjárások Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	10

Témakör	IV. Rendszerezés, ismétlés	Órakeret
Törzsanyag	A tanév során tanult ismeretek rendszerező ismétlése.	4

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tisztában van a kommunikációs ismeretek alapfogalmaival, ismeri az ehhez kapcsolódó gyakorlati műfajokat. Az egyszerű mondat részeit, szó szerkezeit felismeri, képes elemezni azokat. A szóalkotási módokat ismeri és biztonsággal elemzi. Meg tudja különböztetni a tanult területi és társadalmi nyelvváltozatokat, azok elméleti fogalmaival is tisztában van.

8. évfolyam

Témakör	I. Könyvtárhasználat	Órakeret
Törzsanyag	Könyvtárhasználati alapfogalmak, gyakorlatok	2
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek - Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata 		szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

Témakör	II. Helyesírás és íráskészség fejlesztése	Órakeret
Törzsanyag	Helyesírási alapelvek, helyesírási gyakorlatok	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A helyesírási készség fejlesztése - Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése 		Az eddig tanult fogalmak átisméltése

Témakör	III. Szövegértés és szövegalkotás	Órakeret
Törzsanyag	Szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok	5
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása - A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése 		elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Témakör	IV. Az összetett mondat	Órakeret
Törzsanyag	Az összetett mondat fogalma, fajtái, felismerése	10
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint - Az összetett mondatok típusainak megismerése - Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése - A központosítás megtanulása az összetett mondatban - Az idézés szabályainak elsajátítása 		összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

Témakör	V. Nyelvtörténet, nyelvrokonság	Órakeret
Törzsanyag	A nyelvtörténeti korszakok, a kutatások forrásai, a nyelvrokonság fogalma	6
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK		FOGALMAK
<ul style="list-style-type: none"> - a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben - a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből - a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése - a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése 		rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

Témakör	VI. Rendszerező ismétlés	Órakeret
Törzsanyag	A tanév során tanult ismeretek rendszerező ismétlése.	5

A továbbhaladás feltételei

A tanuló tisztában van a helyesírási alapelvekkel, azokat biztosan alkalmazza írásban. Szövegértése, szövegalkotása alkalmas a gimnáziumi tananyag elsajátítására és szöveges visszaadására. Ismeri az összetett mondat fogalmát, fajtáit, biztosan azonosítja az egyes típusokat. Ismeri a nyelvtörténeti alapfogalmakat, a nyelvrokonsághoz kötődő elméleteket.